

**SANAYİ VE ŞEHİRLEŞMENİN TARIM ALANLARI ÜZERİNE ETKİLERİ:
KONYA İLİ ÖRNEĞİ**

Mithat DİREK¹

Murat KÜÇÜKÇONGAR¹

Cevdet ŞEKER²

ÖZET

Türkiye’de önemli yerleşim yerlerinden biri olan Konya ilinde nüfus son yıllarda hızlı bir şekilde artmıştır. Buna bağlı olarak sanayi yerleşiminde kullanılan alanlar ile kentsel kullanım alanları önemli ölçüde genişlemiştir. Bu çalışmada;Konya ili Selçuklu Meram ve Karatay ilçeleri belediye alanları içerisindeki nüfus artışı ve sanayileşmeye bağlı olarak gelişen kent yerleşimi ile tarım arazileri arasındaki ilişkiler belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre, son 50 yılda yerleşim alanları üç kat genişlemiş, sanayi alanları ve şehir I. ve II. sınıf tarım arazileri üzerine kaymıştır. İmarlı alanlar içerisindeki arazilerin %65.83’ünü I. ve II. sınıf tarım arazileri, %79.65’ini ise işlenebilir tarım arazileri oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarım Arazisi, şehirleşme, sanayi, Konya.

**THE EFFECTS OF INDUSTRIALIZATION AND URBANIZATION
ON AGRICULTURAL LANDS: CASE OF KONYA PROVINCE**

ABSTRACT

Population has rapidly increased in recent years in Konya province which is one of the most important settlement places of Turkey. Depending on this, the area used for industrial and urban purposes has widened significantly. In this study the relation among the population growth, urban settlement as a result of industrialization and agricultural lands in municipality area of Selçuklu, Meram and Karatay counties of Konya province has been determined.

As a result of the investigations, settlement areas have increased three times and industrial and urban areas has moved on to the first and second class agricultural lands for the last 50 years. Of public improvements area, the first and second class agricultural lands occupy 65.85% while arable lands does 79.65%.

Keywords: Agricultural land, urbanization, industry, Konya.

GİRİŞ

İnsanlık çok çeşitli gerekçelerle birlikte yaşamı bir tarz olarak benimsemiş ve her geçen gün bu birliktelik arzusunu artırarak günümüze gelinmiştir. Bu nedenle, şehirler insanlar için cazibeli bir yerleşim yeridir.

Gelişmiş ülkelerde, diğer ülkelerde var olan hızlı nüfus artışı yoktur. Aksine disipline edilmiş demografik yapı vardır. Bu yapıda hem nüfus, hem de onun istihdamı, yerleşimi, davranış şekli disiplin altındadır. Bu biçimlenmiş veya biçimlendirilmiş yapı, diğer tüm olgularda olduğu gibi, şehir hayatını da her yönüyle istenilen özellikte tutmayı mümkün hale getirmiştir.

¹ S.Ü. Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü 42031 Selçuklu/ KONYA

² S.Ü. Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü 42031 Selçuklu/ KONYA

Bir üretim için gerekli olan üretim faktörleri içinde toprak faktörü en başta gelmektedir. Özellikle tarımsal üretim mutlak toprağa bağı bir üretim olarak gerçekleşmektedir. Bu da tarım için toprağın mutlak korunması ve onun tarım dışındaki dallarda kullanılmasında dikkatli olunması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren endüstriyel yatırımlar hızlanmış bunun sonucunda da köyden kente göç, sağlıksız kentleşme, verimli tarım arazilerinin kabiliyetlerine uygun olmayan şekillerde kullanılarak kentsel kullanıma dönüşmesine ve elden çıkmasına neden olmuştur.

Türkiye’de arsa üretiminin iki temel amacı vardır. Bunlardan birincisi, arsa alım satımı üzerine kurulan ve bundan ekonomik rant sağlama; ikincisi ise nihai hedefi konut, sanayi amaçlı arsa üretimi. Gelir amaçlı arsa üretiminde oluşan rant o kadar büyüktür ki, hiçbir faaliyet veya üretim, çaba gösterilmeden elde edilen rant artışı sağlanması mümkün olmaktadır. Bu durum, vergilendirme şansı çok az dolayısıyla haksız büyük rant getirisi sağlamaktadır. Şehir merkezlerinde veya merkeze yakın yerlerde üretilmiş imarlı arsalar, rant amaçlı olanlar boş bırakılmakta, buna karşılık yapılaşmış arsalar dışında parça parça belirli bir sistematığı ve kuralı da olmayan tarım arazileri üzerine sanayiler kurulmaktadır.

Türkiye’de önemli yerleşim yerlerinden biri olan Konya ilinde nüfus son yıllarda hızlı bir şekilde artmıştır. Buna bağı olarak sanayi yerleşiminde kullanılan alanlar ile kentsel kullanım alanları önemli ölçüde genişlemiştir.

Konya il merkezinde yerleşim alanları 1950 yılından günümüze kadar üç kat genişlemiş, sanayi alanları ve şehir I. ve II. sınıf tarım arazileri üzerine kaymıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Konya ilinde tarım topraklarının amaç dışı kullanımının neden olduğu ekonomik kayıpları ortaya koyabilmek için Konya Tarım İl Müdürlüğü, Köy Hizmetleri 3. Bölge Müdürlüğü, Konya Sanayi Odası, Konya Ticaret Odası, Konya Büyükşehir Belediyesi kayıtlarından yararlanılmıştır. Ayrıca konu ile ilgili yapılan çeşitli araştırma ve raporlardan yararlanılmıştır.

Yöntem

Konya, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünden alınan istatistiklerden bölgenin tarım arazileri tespit edilerek sınıflandırılması yapılmıştır. Mevcut tarım arazileri belirlendikten sonra diğer kurum ve kuruluşlardan alınan bilgilerle sanayi bölgesi olarak tespit edilen alanlar ile toplu konut ve yerleşime açılan alanların tespiti yapılmıştır. Elde edilen verilerle, toplu konut ve yerleşime açılan alanlar ile sanayi alanlarının basit istatistiksel yöntemlerle oranları belirlenerek, bu alanlar içerisindeki tarım arazisi miktarı belirlenmiş, bölgedeki tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının ekonomik kayıpları ortaya konulmuştur.

TARIM ARAZİLERİNİN AMAÇ DIŞI KULLANILDIĞI YERLER

Türkiye çok çeşitlilik arz eden jeolojik yapı, iklim, bitkisel örtü ve topoğrafi koşulları sebebi ile dünya yüzünde yaygın bulunan bütün toprak gruplarını kapsamaktadır. Bu, çeşitli iklim koşulları ile birlikte, kaliteli ürünlerin yetiştirilmesine imkan vermektedir.

Araziler, toprak işlemeye karşı gösterdikleri sınırlayıcı özelliklerine göre, hiç sorun göstermeyen I. sınıf araziler ile bitkisel üretime imkan vermeyen VIII. sınıf arasında sekiz sınıfa ayrılmaktadır. Bu sekiz arazi

sınıfından ilk dört grubu toprak işlemeye uygun, son dört grubu ise orman ve mera gibi devamlı bitki örtüsü altında bulundurulmak zorunda olan gruplar oluşturmaktadır.

Çizelge 1. Türkiye'de Arazi Kullanım Durumu

KULLANMA ŞEKLİ	ARAZİ KABİLİYET SINIFI			GENEL TOP. ORANI (%)
	1-4 Sınıf (ha)	5-8 Sınıf (ha)	Toplam	
Kuru tarım	16 284 000	4 971 248	21 255 248	27.29
Sulu tarım	3 488 144	104 243	3 592 387	4.61
Y. sulu tarım	722 734	39 539	762 273	0.97
Bağ-Bahçe	1 284 439	1 159 160	2 443 599	3.14
Çayır	384 361	262 330	646 691	0.83
Otlak	2 587 949	18 270 528	20 858 477	26.78
Orman	1 004 330	14 180 549	15 184 879	19.49
Çalı-Funda	453 970	7 589 126	8 043 096	10.32
Tarım dışı	356 841	536 713	893 654	1.15
Diğer Araziler	-----	3 060 788	3 060 788	3.93
Su yüzeyleri	-----	1 158 109	1 158 109	1.49
TOPLAM	26 566 768	51 332 333	77 899 101	100.00

KAYNAK: Anononous,1999, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Kayıtları, KONYA.

Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarından beri sürdürülen kalkınma çabalarına paralel olarak, özellikle 1960 'lı planlı dönemle birlikte hızla artan sanayileşme nüfus artışı ve hızlı bir şehirleşme görülmektedir. Bu gelişmelere kar etme amacı da katıldığında sanayi bölgeleri, yerleşim alanları, yollar ve turistik bölgeler için gerekli görülen tarım arazileri kaybolmaktadır.

Verimli tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını içeriklerine göre dört bölüm halinde incelemek mümkündür:

A. Konut Alanları

Sanayileşme, nüfusun hızla artması ve köyden şehre göçün başlaması, yeni yerleşim alanlarına olan ihtiyacı artırmıştır. Bunun sonucu olarak şehirlerde plansız ve kontrolsüz yapılaşmalar olmuş şehir çevrelerindeki tarım arazilerine doğru yayılmalar başlamıştır. Şehirlerin etrafındaki bağ, bahçe ve tarla arazileri büyük bir hızla yeni yerleşim bölgelerine dönüşmüştür. Arazi kullanım amaçlarına göre uzun dönemli bir planlama yapılmadan yerleştirilmesi, yapılan planların uygulamadaki geçersizliği son değişikliklerle şehir imar planlarının yapımında yetkili mercilerin değişmesi ve kontrol yetersizliği, tarım arazilerinin kaybını hızlandırmaktadır. Yerleşim alanları civarındaki tarım arazilerinin arsaya dönüşmesi ile değerinde meydana gelen ani artış karşısında, bu arazilerin tarımda kullanılmaya devamını sağlamak güçleşmektedir. Şehirlerin gelişme yönleri, arsa taleplerinden önce belirlenerek gerekli planlamalar yapılmadığı için tarım arazileri , emlak komisyoncularının istekleri yönünde ve bu değer artışına bağlı olarak kolaylıkla tarım dışı kullanıma kaymaktadır.

Tarım toprakları üzerinde gelişen bazı il merkezlerinin tarım dışı bıraktığı alanlar konusunda elde edilen bazı istatistiki veriler Çizelge 2' de gösterilmiştir.

Çizelge 2. Seçilmiş Bazı İl Merkezlerinde Yerleşim Alanı Olarak Kullanılan Verimli Topraklar (I-IV. Sınıf)

İL ADI	KAPLADIĞI ALAN (Ha)
Adana	11 010
Afyon	12 177
Ankara	12 316
İstanbul	12 220
Konya	18 978
Malatya	8 415
Manisa	8 677

KAYNAK: Anonymous, (1995). Türkiye'nin Çevre Sorunları 95, ANKARA.

B. Sanayi Alanları

Yerleşim ve çevre kirlenmesi konularında disiplin getirilmesi, aşırı şehirleşme ve nüfus problemlerinin çözümlenmesi ve diğer amaçlarla organize sanayi bölgelerinin kurulması yoluna gidilmiştir. Her il ve ilçede bir küçük sanayi bölgesinin kurulması yönündeki kararın yanlışlığı bazı uygulamalarda görülmüştür. Nitekim bazı organize sanayi bölgelerine sanayicilerin çekilmesi mümkün olmamıştır. Çünkü kurulan sanayi bölgelerine yapılan yatırım masraflarının sanayiciye yansması , sanayiciyi daha kolay ve ucuz bir şekilde elde ettiği tarım arazilerine yönlendirmektedir. Böylece sanayici, kendi özel mülkiyetindeki veya satın aldığı tarım arazisini tahrip etmektedir.

Türkiye'de inşaatı tamamlanan, devam eden veya yer seçimi kesinleşen organize ve küçük sanayi bölgelerinin kapladığı alanlar ve toprak özellikleri Çizelge 3'te gösterilmiştir. 1997 yılı verilerine göre organize ve sanayi siteleri için tahsis edilen toplam 17 999 hektar arazinin yaklaşık %62'si tarıma elverişli olan I-IV. sınıf topraklar üzerindedir.

C. Turistik Tesis Alanları

Verimli tarım arazilerinin tarım dışı amaçlara kaymasına sebep olan üçüncü önemli bir etkende turizme yönelik yatırımlardır. Türkiye'de bütün bölgelerin imar planı ve fiziksel planı hazırlanmamıştır. Turizm belgesi ve kredi almak isteyenlere, varsa imar planına uygun, yoksa mevzii plan yapılarak gerekli kolaylıklar sağlanmaktadır. Dış turizmin geliştirilmesi, kişilerin hafta sonu ve yıllık dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak için yazlık talep konutlarının ve tarla sahiplerinin kısa sürede yüksek gelir elde etmek için arazilerini bu yolla satmak istemeleri, zaten mevcut olmayan veya mevzii durumundaki çevre düzeni planını kolayca değiştirme durumuna getirmektedir. Türkiye genelinde 7705 hektar olan turistik alanların yaklaşık 4593 hektarı (%70)tarıma elverişli alanlara aittir.

D. Kamu Yatırımları ve Diğer Kullanım Alanları

Tarım arazilerinin kaybını hızlandıran diğer etkenlerde, şehirsal altyapı, karayolları, demiryolları, hava alanı ve benzeri kamu yatırımları; tuğla-kiremit ocak ve fabrikaları; açık maden ocakları; enerji ve boru hatları yapıdır. Özellikle büyük kamu yatırımları sadece kullandıkları alanları değil, çevrelerine çektikleri diğer yapılaşmalar yolu ile yeni tarım topraklarının da kaybına sebep olmaktadır.

Trakya'da 1400 dekar, Erbaa'da 2000 dekar, Gediz ovasında 4400 dekar, Çorum'da 2000 dekar I.sınıf tarım arazisi tuğla – kiremit yapımı sebebiyle tarım arazisi olmaktan çıkmıştır.

Çizelge 3. Sanayi Kuruluşlarının Kapladığı Alanlar ve Tarım Arazileri ile İlişkileri

İl Adı	Sanayi Alanı (Ha)	Tarıma Uygun Olan Kısım	Tarım Alanı Oranı (%)
Adana	1394	1394	100.00
Adıyaman	59	59	100.00
Afyon	652	652	100.00
Ağrı	145	145	100.00
Ankara	1826	1621	89.00
Antakya	757	757	100.00
Antalya	450	28	6.20
Balikesir	1490	1371	92.00
Bilecik	141	141	100.00
Burdur	56	56	100.00
Bursa	793	793	100.00
Çanakkale	3872	2706	70.00
Çankırı	213	191	90.00
Çorum	1212	1212	100.00
Edirne	213	213	100.00
Erzincan	100	100	100.00
Erzurum	520	292	56.00
Gaziantep	843	546	65.00
Isparta	99	99	100.00
İçel	303	-----	-----
İstanbul	1294	1105	85.00
İzmir	1913	739	38.60
K.Maraş	404	404	100.00
Kars	198	198	100.00
Kastamonu	231	112	48.50
Kayseri	1787	1713	96.00
Kırıkkale	113	113	100.00
Koceli	1119	1113	99.50
Konya	2277	1242	55.00
Kütahya	161	135	84.00
Manisa	2140	149	7.00
Nevşehir	111	111	100.00
Niğde	398	322	81.00
Ordu	154	118	77.00
Samsun	436	436	100.00
Sinop	280	268	96.00
Tekirdağ	1327	1327	100.00
Uşak	35	---	---
Yozgat	62	62	100.00
Zonguldak	817	552	68.00

KAYNAK: Anonymous, (1995). Türkiye'nin Çevre Sorunları 95, ANKARA.

Çizelge 4 . Konya ili Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi (1927-1997)

YILLAR	TOPLAM NÜFUS	ŞEHİR NÜFUSU	KÖY NÜFUSU	NÜFUSUN DAĞILIMI(%)	
				ŞEHİR	KÖY
1927	504.125	106.946	403.179	20.02	79.98
1950	741.026	157.421	583.605	24.24	78.76
1960	982.422	279.878	702.544	28.49	74.51
1980	1.562.375	672.695	889.244	43.06	56.94
1990	1.750.303	963.128	782.175	55.03	44.97
1997	1.931.773	1.140.016	791.757	59.10	40.90

KAYNAK: Anonymous, DİE, (2000). EBİM Kayıtları (<http://www.die.gov.tr>)

Çizelge 5 . Konya ili Merkez Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi (1975-1997)

Yıllar	Merkez Nüfusu	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)
1975	339.203	53
1980	430.149	67
1985	521.287	81
1990	584.819	97
1997	702.842	110

KAYNAK: Anonymous, DİE, 2000. EBİM Kayıtları (<http://www.die.gov.tr>)

Meram, Karatay ve Selçuklu ilçe belediyelerinin oluşturduğu Konya Büyükşehir sınırları içinde kalan alanda değişik büyük toprak grupları bulunmaktadır. Bunlar allüviyal, kollüviyal, kahverengi, kırmızı kahverengi, kırmızı kestane ve hidromorfik allüviyal topraklardır.

Konya şehir merkezini meydana getiren üç ilçe belediyesinin mücavir alan içerisinde kalan arazilerin toplamı 124.060 hektardır. I. Sınıf arazilerin dağılımı, 17.395 hektar (%34.7) ile Selçuklu ilçesinde en fazla iken bunu 10.455 hektar ile (%27.1) Meram ve 6.120 hektar (%17.3) ile Karatay ilçeleri takip etmektedir. Büyükşehir mücavir alanı içerisindeki arazilerin yaklaşık %50'si tarıma elverişli I.-IV. sınıf arazilerden oluşmaktadır.

Çizelge 6. Belediye Mücavir Alan İçerisindeki Arazi Yetenek Sınıfları

İlçe Adı	Arazi Yetenek Sınıfları								Toplam
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Karatay	6120	2330	2425	4510	390	7650	11855	---	35280
Selçuklu	17395	3135	6530	3250	---	6750	12760	310	50130
Meram	10455	2425	1155	1910	855	3380	13780	4690	38650
Toplam	33970	7890	1011	9676	1245	17780	38355	5000	124060

Kaynak: Özyaytekin,H.H. ve ark.(1998), Konya ili merkezinde kentsel gelişim ve tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı,KONYA.

Belediye sınırları içerisinde işlenebilir topraklarının baskınlığı imar planı yapılmış alanlara da yansımıştır. Büyükşehir genelinde toplam 23.398 hektar imar planları ve uygulaması yapılmış ve bunun 12.770 hektarı (%54.58) I. Sınıf arazilerden oluşmaktadır.

Çizelge 7. İmarlı Alan İçerisindeki Arazi Yetenek Sınıfları

İlçe Adı	Arazi Yetenek Sınıfları								Toplam
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Karatay	2180	390	90	---	---	---	1020	---	3680
Selçuklu	4140	1380	830	2320	---	3390	790	---	12850
Meram	6450	320	---	---	---	---	96	---	6868
Toplam	12770	2090	920	2320	---	3390	1908	---	23398

Kaynak: Özyaytekin,H.H. ve ark.(1998), Konya ili merkezinde kentsel gelişim ve tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı,KONYA.

Çizelge 8. İmarlı Alan İçerisinde Arazi Kullanım Durumu ve İşgal Ettiği
Arazinin Arazi Yetenek Sınıfları

İLÇELER		KARATAY	SELÇUKLU	MERAM	TOPLAM
Yerleşim Alanı	AYS	I-II	I-IV	I	8727
	Ha	2020	2907	3800	
Sulu Tarım	AYS	I-II	II	I	3037
	Ha	310	---	2727	
Kuru Tarım	AYS	II	I-II-IV-VI	II	5095
	Ha	180	4825	190	
Mera	AYS	III-VII	VI-VII	----	3490
	Ha	760	2730	----	
Sulu Bahçe	AYS	----	II	---	170
	Ha	----	170	---	
Sanayii Alanı	AYS	IV-VII	VI	1	1414
	Ha	590	753	71	
Askeri Alan	AYS	----	IV	II	1545
	Ha	----	1465	80	

Kaynak: Özyatekin,H.H. ve ark.(1998), Konya ili merkezinde kentsel gelişim ve tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı,KONYA.

KONU İLE İLGİLİ YASAL SINIRLAMALAR

Türkiye’de tarım alanlarının korunmasına yönelik çok sayıda yasal düzenleme bulunmaktadır. Yasal düzenlemelerin çokluğu, tarım alanlarının korunması konusunu, farklı kuruluşların yetki alanına sokmaktadır. Örneğin, 1982 Anayasasında, 2872 sayılı Çevre Kanununda, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunda, 3083 sayılı Tarım Reformu Kanununda, 1580 sayılı Belediyeler Kanununda, 3194 sayılı İmar Kanununda tarım alanlarının kullanımı ve korunmasıyla ilgili hükümler bulunmaktadır. Ancak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nın 11.03.1989 tarih ve 2105 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “ Tarım Alanlarının Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılmasına Dair yönetmeliği” ile, yasa ve yetki çokluğuna bir düzenleme getirilmiştir. Daha sonra, bu yönetmeliğin 8. Maddesinde, Resmi gazetenin 23.02.1990 tarih ve 20442 sayılı ve 21.10.1991 tarih 21009 sayıları ile değişiklikler yapılmıştır. 07.02.1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği” ile de gerçekleştirilecek yatırımların henüz planlama aşamasında iken , “Çevresel Etki Değerlendirilmesi Raporu” hazırlanması gerektiği hükmü getirilmiştir.

SONUÇ

Sanayi tesislerinin ön izinsiz yapılaşmasına izin verilmemelidir. Bu tesisler yapılırken , Çevresel Etki Değerlendirilmesi Raporu mutlaka hazırlanmalıdır.

Sanayi tesislerinin yer seçiminde gerekli özen gösterilmeli; su ürünlerine, tarım arazilerine zarar verecek yerlere bu tesislerin kurulması için ruhsat verilmemelidir.

Kentleşme ve alt yapı tesislerinin çevre arazilerindeki etkileri iyi planlanmalı ve gerekli önlem alınmadan tesis ve yapılaşmaya izin verilmemelidir.

Tarım alanlarının kamu tarafından istilası kesinlikle önlenmeli, hizmet binalarının yapımında verimli tarım arazileri kullanılmamalıdır.

Konu ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında sıkı bir işbirliği ve koordinasyon sağlanmalıdır.

Konya ili ve özellikle il merkezi son on yıl içerisinde büyük bir endüstriyel atılım içine girmiş bulunmaktadır. Konya'da kurulu bulunan süt fabrikası ve mandıralar, alüminyum tüp fabrikası, deterjan fabrikaları, Et ve Balık Kurumu Kuruluşları, çimento fabrikası, demir döküm atölyesi, alüminyum ve bakır döküm atölyesi, lastik ayakkabı fabrikası, oto lastik kaplama atölyeleri , tuğla ve kiremit yapım yerleri ve ocakları, LPG tüp doldurma kuruluşları, un, makarna fabrikaları, krom kaplama fabrikası gibi irili ufaklı birçok tesis, il merkezinin güneyinde tarım topraklarına zarar vermeden kurulabilecek yerler bulunmasına rağmen tarım arazileri üzerine yerleştirilmiştir. Bu tesislerin atıkları da Konya Ana Tahliye Kanalı'na boşaltılmaktadır. Bu tür yerleşimlere en azından bundan sonra yer verilmemelidir. Ayrıca, belediyeler arsa üretirken, en kolay arsa üretimi olarak tarım alanlarını görmektedirler. Bunlar mutlaka önlenmeli, şehrin yatay genişlemesi yerine dikey gelişim desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

Anonymous, TCV, (1995). Toprakların Tarım Dışı Amaçlarla Kullanımı ve Kirlenmesi,
Türkiye'nin Çevre Sorunları 95, Sayfa :349-356, ANKARA

Anonymous,1999, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Kayıtları, KONYA

Anonymous, DİE, (2000). EBİM Kayıtları (<http://www.die.gov.tr>)

Direk, M., Paksoy, M. (1994), Tarım Alanlarının Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılması
Kahramanmaraş ve Çevre Paneli, 7 Haziran 1994, KAHRAMANMARAŞ.

Direk, M. (1995), Verimli Tarım Alanlarının Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılması,
ve Alınması Gerekli Önlemler, 1. Çevre Sempozyumu (16-17 Kasım 1995)
Sayfa: 85-92, GAZİANTEP.

Erdal,H.(1997). Orta Karadeniz Bölgesinde Tarım Alanlarının Amaç Dışı Kullanımıyla
Ortaya Çıkan Sonuçların Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, GOÜ. Fen
Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Bölümü (basılmamış)Yüksek lisans tezi,
TOKAT.

Özaytekin,H.H., Şeker,C., Karakaplan,S., Direk,M., (1998), Konya il merkezinde kentsel gelişim ve
tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı, S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı: 17, Cilt:12 Sayfa: 131-139,
KONYA.